

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- 187r ΑΝΑΚΑΛΗΜΑ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΛΗΣ
Θρήνος, κλαυμὸς καὶ ὄδυρμὸς καὶ στεναγμὸς καὶ λύπη,
θλίψις ἀπαραμύθητος ἔπεσεν τοῖς Ρωμαίους.
Ἐχάσασιν τὸ σπῖτιν τους, τὴν Πόλιν τὴν ἀγία,
τὸ θάρρος καὶ τὸ καύχημα καὶ τὴν ἀπαντοχὴν τους.
- 5 Τίς τό 'πεν; Τίς τὸ μήνυσε; Πότε ἴθ' ἔλθεν τὸ μαντάτο;
Καράβιν ἐκατέβαινε στὰ μέρη τῆς Τενέδου
καὶ κάτεργον τὸ ὑπάντησε, στέκει καὶ ἀναρωτᾷ το:
—«Καράβιν, πόθεν ἔρκεσαι καὶ πόθεν κατεβαίνεις;»
- 187v —«Ἐρκομαι ἀκ τ' ἀνάθεμα | κ' ἐκ τὸ βαρὺν τὸ σκότος,
10 ἀκ τὴν ἀστραποχάλαζην, ἀκ τὴν ἀνεμοζάλην·
ἀπὲ τὴν Πόλιν ἔρχομαι τὴν ἀστραποκαμένην.
Ἐγὼ γομάριν δὲ βαστῶ, ἀμμὲ μαντάτα φέρνω
κακὰ διὰ τοὺς χριστιανούς, πικρὰ καὶ δολωμένα:
Οἱ Τοῦρκοι ὅτε ἦρθασιν, ἐπήρασιν τὴν Πόλιν,
15 ἀπώλεσαν τοὺς χριστιανούς ἐκεῖ καὶ πανταχόθεν».
—«Στάσου, καράβι, νὰ χαρῆς, πάλι νὰ σὲ ρωτήσω:
Ἐκεῖ ἴλαχε ὁ βασιλεύς, ὁ κύρης Κωνσταντῖνος,
ὁ φρένιμος, ὁ δυνατός, ὁ περισσὰ ἀνδρειωμένος,
ὁ πράγος, ὁ καλόλογος, ἡ φήμη τῶν Ρωμαίων;»
- 20 —«Ἐκεῖ ἴλαχεν ὁ Δράγασης ὁ κακομοιρασμένος.
Σὰν εἶδεν τ' ἄνομα σκυλιὰ κ' ἐχάλασαν τοὺς τοίχους
κ' ἐτρέξασιν κ' ἐμπήκασιν πεζοὶ καὶ καβαλλάραι
κ' ἐκόπταν τοὺς χριστιανούς ὡς χόρτο στὸ λιβάδι,
188r βαριά-βαριά ἴναστέναξεν μετὰ κλαυθμοῦ | καὶ εἶπε:
25 «Ἐλέησον! πράγμα τὸ θωροῦν τὰ δολερὰ μου μάτια!
Πῶς ἔχω μάτια καὶ θωροῦ! Πῶς ἔχω φῶς καὶ βλέπω!
Πῶς ἔχω νοῦν καὶ πορπατῶ στὸν ἄτυχον τὸν κόσμον!

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Θωρῶ, οἱ Τοῦρκοι ἔβησαν εἰς τὴν ἁγίαν Πόλιν
καὶ τῶρα ἀφανίζουσιν ἐμὲν καὶ τὸν λαόν μου».
- 30 Ἐβίγλισεν ὁ ταπεινὸς δεξιὰ καὶ ἀριστερά του·
θωρεῖ, φεύγουν οἱ Κρητικοί, φεύγουν οἱ Γενουβῆσοι·
φεύγουσιν οἱ Βενέτικοι κ' ἐκεῖνος ἀπομένει.
Ἐλάλησεν ὁ ταπεινὸς μετὰ τὰ καμένα χεῖλη:
—«Ἔσεῖς, παιδιά μου, φεύγετε, πᾶτε νὰ γλυτωθῆτε·
- 35 κ' ἐμέναν ποῦ μ' ἀφήνετε, τὸν κακομοιρασμένο;
Ἀφήνετέ με στὰ σκυλιὰ κ' εἰς τοῦ θεριοῦ τὸ στόμα.
Κόψετε τὸ κεφάλιν μου, χριστιανοὶ Ρωμαῖοι·
ἐπάρετέ το, Κρητικοί, βαστάτε το στὴν Κρήτην
νὰ τὸ ἰδοῦν οἱ Κρητικοί, νὰ καρδιοπονέσουν,
- 40 νὰ δείρουσι τὰ στήθη τους, νὰ χύσουν μαῦρα δάκρυα
188v καὶ νὰ με μακαρίσουσιν | ὅτι οὐλοῦς τοὺς ἀγάπουν·
μηδὲν με πιάσουν τὰ σκυλιὰ, μηδὲν με κυριεύσουν·
(ὅτι ἀνελεήμονα τῶν ἀσεβῶν τὰ σπλάχνα)
μηδὲν με πᾶν στὸν ἀμιρά, τὸ σκύλον Μαχουμέτην,
- 45 μετὰ τὸ θλιμμένον πρόσωπον, μετὰ τὰ θλιμμένα μάτια,
μετὰ τὴν τρεμούραν τὴν πολλήν, μετὰ τὰ καμένα χεῖλη·
καὶ θέση πόδαν ἄτακτο εἰς τὸν ἐμὸν αὐχένα·
(εἰς βασιλέως τράχηλον δὲν πρέπει ποὺς ἀνόμου)
μὴ με ρωτήσ' ὁ ἄνομος, νὰ πῆ: «Ποῦ ἔν' ὁ Θεός σου;»,
- 50 νὰ ρίση ὁ σκύλος τὰ σκυλιὰ νὰ με κακολογήσουν,
νὰ παίξουσιν τὸ στέμμα μου, νὰ βρίσουν τὴν τιμὴν μου·
ἀπὴν με βασανίσουσιν καὶ τυρανίσουσίν με,
νὰ κόψουν τὸ κεφάλιν μου, νὰ μπῆξουν εἰς κοντάριν,
νὰ σκίσουν τὴν καρδιά μου, νὰ φᾶν τὰ σωτικά μου, |
- 189r
- 55 νὰ πιοῦν ἀπὸ τὸ αἷμα μου, νὰ βάψουν τὰ σπατιά τους
καὶ νὰ καυχούντ' οἱ ἄνομοι εἰς τὴν ἀπώλειάν μου».

60 Ἦλιε μου, ἀνάτειλε παντοῦ, σ' οὔλον τὸν κόσμον φέγγε
κ' ἔκτεινε τὰς ἀκτῖνας σου σ' ὄλην τὴν οἰκουμένη
καὶ τὴν Κωνσταντινόπολιν, τὴν πρόην φουμισμένην
καὶ τὴν Τουρκόπολιν, δὲν πρέπει πῖο νὰ φέγγης.
Ἄλλ' οὐδὲ τὰς ἀκτῖνας σου πρέπει ἐκεῖ νὰ στέλλης
νὰ βλέπουν τ' ἄνομα σκυλιὰ τὲς ἀνομίαις νὰ κάμνουν,
νὰ ποίσου στάβλους ἐκκλησιῆς, νὰ καίουν τὰς εἰκόνας,
νὰ σχίζουν, νὰ καταπατοῦν τὰ ῥόχρουσα βαγγέλια,
65 νὰ καθυβρίζουν τοὺς σταυρούς, νὰ τοὺς κατατσακίζουν,
νὰ παίρνουσιν τ' ἀσήμια τους καὶ τὰ μαργαριτάρια
καὶ τῶν ἁγίων τὰ λείψανα τὰ μοσχομυρισμένα
νὰ καίουν, ν' ἀφανίζουσιν, στὴν θάλασσα νὰ ρίπτουν,
189ν νὰ παίρνουν | τὰ λιθάρια των καὶ τὴν εὐκόσμησίν των
70 καὶ στ' ἅγια δυσκοπότηρα κοῦπες κρασί νὰ πίνουν.
Ἄρχοντες, ἀρκοντόπουλοι, ἀρχόντισσες μεγάλες,
εὐγενικὲς καὶ φρένιμες, ἀκριβαναθρεμμένες,
ἀνέγλυτες πανεύφημες, ὑπανδρες καὶ χηράδες
καὶ καλογοριῆς εὐγενικῆς, παρθένες, ἡγουμέναι
75 (Ἄνεμος δὲν τοὺς ἔδιδε, ἥλιος οὐκ ἔβλεπέν τες,
ἐψάλλαν, ἐνεγνώθασιν εἰς τ' ἅγια μοναστήρια)
ἠρπάγησαν ἀνηλεῶς ὡς καταδικασμέναι!
Πῶς νὰ τὲς πάρουν στὴν Τουρκίαν, σκλάβαις νὰ πωληθοῦσιν
καὶ νὰ τὲς διασκορπίσουσιν Ἀνατολὴν καὶ Δύσην!
80 Γυμνῆς καὶ ἀνυπόλυτες, δαρμέναι, πεινασμέναι,
νὰ βλέπουν βούδια, πρόβατα, ἄλογα καὶ βουβάλια,
παπίτσαι, χῆναι καὶ ἕτερα |
190r καὶ τὸ βραδὺ νὰ μένουσιν με τοὺς μουσουλουμάνους
καὶ νὰ τὲς μαγαρίζουσιν, μπαστάρδια νὰ γεννοῦσιν,
85 μουσουλουμάνοι νὰ γενοῦν καὶ σκύλοι ματοπίνοι,

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- να πολεμοῦν χριστιανούς καὶ νὰ τοὺς ἀφανίζουν!
Μὴν τὸ πομένης, οὐρανέ, καὶ, γῆ, μὴν τὸ βαστάξης·
ἥλιε, σκότασε τὸ φῶς, σελήνη, μὲν τοὺς δώσης.
Εἶπω καὶ τίποτε μικρὸν ἀλληγορίας λόγον:
- 90 Ἴλιον τάξε νοητὸν τὸν Μέγαν Κωνσταντῖνο·
σελήνη ἐπονόμασε τὴν νέαν του τὴν Πόλην.
Μὴ σοῦ φανῆ παράξενο τοῦτον ἀποῦ σοῦ λέγω:
κόσμο μέγαν τὸν ἄνθρωπον Θεὸς ἐπονομάζει,
ὄν ἔθετο εἰς τὸν μικρὸν κόσμον, τὴν πάσα κτίση.
- 95 Αὐτὸς λοιπὸν ἐκόσμησε ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος
τὴν Πόλην τὴν ἐξάκουστην, ἣν βλέπεις καὶ ἀκούεις,
καθὼς τὴν κλῆσιν ἔλαβεν καὶ τὴν ἐπωνυμίαν·
- 190v Ὅμοίως Οὐστινιανὸς | ἐκόσμησεν μεγάλως,
ἔκτισεν τὴν Ἁγίαν Σοφία, τὸ θέαμαν τὸ μέγα·
100 παραπλησίον γέγονε Σιών τῆς παναγίας.
Ἐκεῖνοι ἦσαν ἥλιος κ' ἡ Πόλη 'ν' ἡ σελήνη.
(Χωρὶς ἡλίου πούποτε σελήνη οὐδὲν λάμπει).
Ἐκεῖνοι γὰρ οἱ βασιλεῖς, οἱ εὐσεβεῖς, οἱ θεῖοι,
ἔλαμπον, ἐφωτίζασιν τὴν παναγίαν Πόλην,
- 105 τὴν Δύσην, τὴν Ανατολήν, ὅλην τὴν οἰκουμένην.
Ὅταν εἰς νοῦν ἀθυμηθῶ τῆς Πόλεως τὰ κάλλη,
στενάζω καὶ οδύρομαι καὶ τύπτω εἰς τὸ στήθος,
κλαίω καὶ χύνω δάκρυα μεθ' οἰμωγῆς καὶ μόχθου.
Ὁ κόσμος τῆς Ἁγίας Σοφιάς, τὰ πέπλα τῆς Τραπεζίας
- 110 τῆς παναγίας, τῆς σεπτῆς, τὰ καθιερωμένα
τὰ σκευὴ τὰ πανάγια καὶ ποῦ νὰ καταντήσαν;
Ἴρα ἔβλεπεν ὁ ἄγγελος, ὡς ἦτον τεταγμένος,
ὅστις καὶ ἔταξεν ποτὲ τοῦ πάλαι νεανίσκου;
- 191r Εἶπεν | γὰρ «οὐκ ἐξέρχομαι ἕως ὅτου νὰ ἔλθης».
- 115 Ὁ νεανίας ἔρχεται, ὁ ἄγγελος ἀπῆλθεν·

οὐχὶ ἐκεῖνος ὁ ποτὲ παῖδας τῶν ἐκτητόρων,
ἄλλ' ἄλλος παῖδας ἔφθασε, πρόδρομος Ἀντιχρίστου,
καὶ ἄγγελοι καὶ ἅγιοι πλέον οὐ βοηθοῦσι.

Εμμανουήλ Κριαράς (επιμ.), *Ανακάλημα της Κωνσταντινόπολης*, το κείμενο με εισαγωγή, σχόλια και γλωσσάριο, ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη ²1965.